

PÜSPÖKLÁTOGATÁS

Zöld gallyakkal díszített úrasztala

GACHAL püspöki mivolta a bánáti részek hívei és lelkészei előtt nem volt vitás, de a bácskai részek református egyháza sem vonhatta kétségbe, hiszen a kényszerű megoldásnál – a külön egyházmegye létrehozásánál – nem tudtak jobbat 1942-ben. A formálisan Szerbiához tartozó, de német protektorátusnak tekintett Bánság reformátussága nem lehetett meg főpásztori irányítás nélkül. A püspöki titulust tehát használta maga Gachal is, amint a fentebb említett okmányok aláírásából láthatjuk, és a papjai is, kivétel nélkül így szólították őt. A Pancsován szolgáló Baksa Árpád az 1944. szeptember 25-i keltezésű, Gachalhoz és Szabóhoz intézett levelében ezt a megszólítást használta: „*Tiszteletes Református püspöki és esperesi hivatalnak, Torontálvásárhely és Nagybecskerek.*” Szabó pedig a Gachalnak küldött leveleit általában *Kedves Püspök Uram!* megszólítással kezdi.

A bánásági részek reformátusainak nem állt rendelkezésére olyan tömegtájékoztatási eszköz, mint a bácskaiaknak a Magvető, a negyedévenként megjelenő egyházi folyóirat. A lapot azonban – már csupán a korábbi megszokás szerint is – ott is terjesztették, s a szerkesztőség törődött vele, hogy a bánásági hívek számára fontos eseményekről tájékoztatást közöljön. Így az 1942. decemberi számban az *Egyházi hírek* rovat az alábbiakat is közli: „*Gachal János esperes Bánátban püspök-helyettesi megbízást kapott. A tiszántúli egyházkerület elnöksége Révész Imre püspök és Vay László főgondnok aláírásával levelet kapott, melyben a bánáti egyházmegye elnökségét felhatalmazzák, hogy az egyházkerületi elnökség jogait gyakorolhassa, esperesét pedig, hogy a püspökre váró feladatokat végezhesse mindaddig, míg az államterületek végleges rendezésével az egyházmegye egyházi felsőbbségének ügye is véglegesen rendeztetik.*”

A folyóirat 1943. januári száma visszatér az esetre, és a fentiek-től eltérően már nem püspök-helyettesi megbízás adásáról, hanem püspök választásáról ad hírt, szintén az *Egyházi hírek* rovatában: „Bánátból szerzett értesülés szerint a bánáti református egyház, volt keleti egyházmegyénk Becskereken tartott közgyűlésén Gachal János torontálvásárhelyi (debelyacsai) esperest a tiszántúli egyházkerület tudomásával püspökké választották, Szabó Zoltán becskerekeli lelkészt pedig esperessé. A közgyűlésen a szórványegyházak is képviselői és szavazati joggal ruháztattak fel.”

Hasonló értelemben kezeli az ügyet a lap ugyanazon esztendő novemberi számának az alábbi híre:

„**Püspöklátogatás Susarán (Bánátban)** [Fejértelep] Gachal János bánáti püspök Békássy Zoltán verseci lelkész kíséretében meglátogatta a kicsiny susarai gyülekezetet. A református imaház kapujában gyönyörű magyar motívumokkal festett diadalkapu fogadta «Isten hozott»-al a püspököt. Az imaház udvarán zöld gallyakkal díszített sátorban helyezték el az úrasztalát. Az ünnepi istentiszteletet a püspök végezte, megindító beszédét meghatottan hallgatta az árva kis gyülekezet. Istentisztelet után egy újszülöttet és két felnőttet keresztelt, 10 felnőtt egyháztagot konfirmált, több idősebb házaspárt esketett a püspök. Az egész gyülekezet ezután az úrasztalához járult.

Istentisztelet után Gachal János püspök a lelkésszel a BMKSZ [Bánáti Magyar Közművelődési Szövetség] vezetőségével és a helybeli katonaság vezetőtagjaival közebében vett részt.

Délután a KIE [Keresztyén Ifjúsági Egyesület] szabadtéri műsoros előadást szervezett az imaház udvarán, az előadást nagy közönség hallgatta végig. A nagy érdeklődés és testvéri együttlét példaadóan mutatja a katolikus és református egyetértést az elszakított magyarságban.”